T001 A HÀM I 12-Kinh Tiểu Duyên

Đại Tạng Kinh (Linh Sơn Pháp Bảo)

169 KINH TIỂU DUYÊN – TRƯỜNG A HÀM I

5. KINH TIEÅU DUYEÂN1 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät truù taïi Xaù-veä, trong vöôøn Thanh tín, giaûng ñöôøng Loäc maãu2, cuøng chuùng Ñaïi Tyø-kheo moät ngaøn hai traêm naêm möôi ngöôøi. Luùc aáy, coù hai ngöôøi Baø-la-moân vôùi loøng tin kieân coá tìm ñeán choã Phaät xin xuaát gia hoïc ñaïo, moät teân laø Baø-taát-tra moät teân laø Baø-la-ñoïa3. Luùc baáy giôø, Ñöùc Theá Toân rôøi khoûi tònh thaát, ñang kinh haønh thong thaû treân giaûng ñöôøng. Baø-taát-tra vöøa troâng thaáy Phaät lieàn voäi vaøng ñeán baûo Baø-la-ñoïa: “Anh bieát khoâng, Nhö Lai hieän ñang rôøi khoûi tònh thaát kinh haønh taïi giaûng ñöôøng. Chuùng ta neân ñeán ñoù hoaëc coù nghe Ngaøi daïy baûo ñieàu gì chaêng?” Baø-la-ñoïa nghe noùi theá lieàn cuøng ñi ñeán choã Phaät, ñaàu maët ñaûnh leã chaân Phaät, roài ñi theo sau Phaät. Phaät noùi vôùi Baø-taát-tra: “Hai ngöôøi voán sanh trong doøng Baø-la-moân, vôùi loøng tin kieân coá,

1. Baûn Haùn, Phaät Thuyeát Tröôøng A-haøm kinh, quyeån 6, “Ñeä nhò phaàn sô Tieåu Duyeân kinh Ñeä nhaát”, Ñaïi I, tr.36b-39a. Baûn Nguyeân: “Ñeä nhò phaàn sô Töù Taùnh kinh”, baûn Minh: “Ñeä nhò phaàn Töù Taùnh kinh”. Tham chieáu No.10 Phaät Thuyeát Baïch Y Kim Traøng Nhò Baø-la-moân Duyeân Khôûi kinh (Ñaïi I, tr.216), No.26 Trung A-haøm, kinh soá 154 “Baø-la-baø Ñöôøng kinh”, (Ñaïi I, tr.673); Taêng Nhaát A-haøm, “Thaát Nhaät phaåm Ñeä nhaát kinh” (Ñaïi II, tr.735). Töông ñöông: D. 27, Deva Dig iii, 5. Aggaóóa-Suttanta; Tröôøng II, tr.387 “kinh Khôûi Theá Nhaân Boån”. 2. Thanh tín vieân laâm Loäc maãu giaûn g ñöôøn g , töùc Ñoân g vieân Loä c töû maãu giaûn g ñöôøn g ; Paøli: Pubbaørama Migaø ramaøtupaøs aød a. 3. Baø-taát-tra , No. 10: Baïch Y ; Paøli: Vaøseæææha. Baø-la-ñoïa ; Paøli: Bhaøradvaøja, No.10: Kim Traøng .

muoán xuaát gia tu haønh ôû trong giaùo phaùp ta phaûi khoâng?” Hai ngöôøi ñaùp: “Thöa phaûi.” Phaät noùi: “Naøy Baø-la-moân, nay caùc ngöôi xuaát gia tu haønh ôû trong giaùo phaùp Ta, caùc ngöôøi Baø-la-moân khaùc haù khoâng hieàm traùch caùc ngöôi?” Hai ngöôøi ñaùp: “Thöa coù. Nhöng mong ôn lôùn cuûa Phaät ñöôïc xuaát gia tu ñaïo, thaät söï chuùng con khoâng khoûi bò caùc ngöôøi Baø-la-moân hieàm traùch.” Phaät daïy: “Hoï laáy leõ gì maø hieàm traùch caùc ngöôi?” Hai ngöôøi ñaùp: “Hoï noùi raèng: ‘Doøng Baø-la-moân ta toái cao baäc nhaát, caùc doøng khaùc thaáp heøn. Doøøng ta traéng treûo, caùc doøng khaùc ñen ñiu. Doøng Baø-la- moân ta xuaát xöù töø Phaïm thieân, töø mieäng Phaïm thieân sanh ra, ôû ngay trong hieän taïi maø ñöôïc thanh tònh giaûi4, veà sau cuõng thanh tònh. Côù gì caùc ngöôi laïi boû doøng thanh tònh cuûa mình maø vaøo trong dò phaùp cuûa Cuø-ñaøm kia.’ Baïch Theá Toân, thaáy chuùng con ôû trong Phaät phaùp maø xuaát gia tu ñaïo neân hoï laáy lôøi leõ nhö theá cheâ traùch chuùng con.” Phaät baûo Baø-taát-tra: “Naøy Baø-taát-tra, ngöôi xem caùc ngöôøi ñoù khaùc naøo keû ngu si voâ thöùc nhö caàm thuù, doái traù

töi xöng raèng: ‘Doøng Baø-la-moân laø toái cao baäc nhaát, coøn ngoaøi ra laø heøn haï. Doøøng ta traéng treûo, caùc doøng khaùc ñen ñiu. Doøng Baø-la-moân ta xuaát xöù töø Phaïm thieân, töø mieäng Phaïm thieân sanh, ôû ngay trong hieän taïi maø ñöôïc thanh tònh giaûi, veà sau cuõng thanh tònh.’ Naøy Baø-taát-tra, nay trong Chaùnh ñaïo voâ thöôïng cuûa Ta khoâng caàn keå doøng doõi, khoâng yû vaøo taâm kieâu maïn ngoâ ngaõ. Phaùp theá tuïc caàn thöù ñoù. Phaùp cuûa Ta khoâng phaûi vaäy. Neáu coù Sa-moân hay Baø-la-moân naøo töi thò chuûng toäc, oâm loøng kieâu maïn thì ôû trong giaùo phaùp Ta troïn khoâng chöùng ñaéc Voâ thöôïng. Neáu hay khöôùc töø chuûng taùnh, tröø boû taâm kieâu maïn, thì môùi coù theå chöùng ñöôïc ñaïo quaû Voâ thöôïng trong giaùo phaùp Ta, môùi kham laõnh thoï ñöôïc Chaùnh phaùp. Ngöôøi ñôøi gôùm gheùt keû haï löu, coøn giaùo phaùp ta khoâng theá.” “Naøy Baø-taát-tra! Coù boán chuûng taùnh goàm caû ngöôøi laønh ngöôøi döõ;

4. Ñaéc thanh tònh giaûi .

171 KINH TIỂU DUYÊN – TRƯỜNG A HÀM I ñöôïc ngöôøi trí khen, cuõng bò ngöôøi trí cheâ. Boán chuûng taùnh aáy laø: Saùt-lî, Baø-la-moân, Cö só, Thuû-ñaø-la. “Naøy Baø-taát-tra! Haún ngöôi töøng nghe trong doøng Saùt-lî coù keû saùt sinh, coù keû troäm caép, coù keû daâm loaïn, keû doái traù, keû noùi hai löôõi, keû noùi aùc ñoäc, coù keû yû ngöõ, coù keû xan tham, coù keû taät ñoá, coù keû taø kieán, thì trong doøng Baø-la-moân, Cö só, Thuû-ñaø-la cuõng coù laãn loän ñuû haïng ngöôøi laøm möôøi aùc haïnh ñoù. Naøy Baø-taát-tra! Phaøm laøm ñieàu baát thieän thì coù quaû baùo baát thieän, laøm ñieàu haéc aùm thì coù quaû baùo haéc aùm. Neáu raèng quaû baùo ñoù chæ coù vôùi doøng Saùt-lî, Cö só, Thuû-ñaø-la chöù khoâng coù vôùi doøng Baø-la-moân, khi aáy ngöôøi Baø-la-moân môùi neân töi cho doøng Baø-la- moân ta laø toái cao baäc nhaát, coøn caùc doøng khaùc thaáp heøn, doøng ta traéng treûo, caùc doøng khaùc ñen ñiu; doøng Baø-la-moân ta xuaát hieän töø Phaïm thieân, töø mieäng Phaïm thieân sinh ra, hieän taïi thanh tònh, veà sau cuõng thanh tònh. Traùi laïi neáu raèng laøm ñieàu baát thieän thì coù quaû baùo baát thieän, laøm ñieàu haéc aùm thì coù quaû baùo haéc aùm, quaû baùo ñoù baát cöù Baø-la-moân, Saùt-lî, hay Thuû-ñaø-la ñeàu coù nhö nhau, thôøi ngöôøi Baø-la-moân khoâng theå töi xöng chæ doøng ta laø thanh tònh toái cao baäc nhaát. “Naøy Baø-taát-tra! Neáu trong doøng Saùt-lî, coù keû khoâng gieát, khoâng troäm, khoâng taø daâm, khoâng noùi doái, khoâng hai löôõi, khoâng aùc khaåu, khoâng yû ngöõ, khoâng xan tham, khoâng taät ñoá, khoâng taø kieán, thôøi trong doøng Baø-la-moân, Cö só, Thuû-ñaø-la cuõng ñeàu coù haïng ngöôøi tu möôøi ñieàu thieän nhö theá. Phaøm laøm ñieàu laønh, taát coù quaû baùo laønh, laøm ñieàu thanh baïch taát coù quaû baùo thanh baïch. Neáu raèng quaû baùo ñoù chæ coù vôùi doøng Baø-la-moân maø khoâng coù vôùi doøng Saùt-lî, Cö só, Thuû-ñaø-la khi aáy ngöôøi doøng Baø-la-moân môùi neân töi xöng doøng mình thanh tònh toái cao baäc nhaát. Traùi laïi, neáu caû boán chuûng taùnh ñeàu coù quaû baùo ñoù, thôøi ngöôøi Baø-la-moân khoâng theå töi xöng chæ doøng ta laø thanh tònh toái cao baäc nhaát. “Naøy Baø-taát-tra! Nay hieän doøng Baø-la-moân coù gaû cöôùi, coù sinh saûn khoâng khaùc ngöôøi ñôøi5, theá maø laïi doái xöng ta laø doøng Phaïm thieân, töø mieäng Phaïm thieân sinh ra, hieän taïi ñöôïc thanh tònh, veà sau cuõng

thanh tònh. “Naøy Baø-taát-tra! Ngöôi neân bieát hieän nay chuùng ñeä töû cuûa Ta, doøng doõi khoâng ñoàng, xuaát xöù khaùc nhau, xuaát gia tu haønh ôû trong giaùo

5. Paøli, D. 27 (Deva Dig iii 4, tr.65): dissanti kho (…) braøhmaòaønaö braøhmaòiyo utuniyo pi gabbhiniyo pi vijaøyamaønaø pi paøyamaønaø pi, ngöôøi ta thaáy caùc baø vôï cuûa nhöõng ngöôøi Baø- la-moân cuõng kinh nguyeät, cuõng mang thai, cuõng sanh con, cuõng cho buù.

phaùp Ta. Neáu coù gaëp ai hoûi: ‘Ngöôøi thuoäc doøng naøo?’ thì neân traû lôøi hoï: ‘Toâi laø Sa-moân, con doøng hoï Thích6.’ Hoaëc coù theå töï xöng: ‘Toâi doøng Baø-la-moân7, toâi ñích töø mieäng Phaät sanh ra, töø Phaùp hoùa sinh ra, hieän taïi ñöôïc thanh tònh, veà sau cuõng thanh tònh.’ Taïi sao theá? Vì caùc danh xöng Ñaïi Phaïm töùc laø ñöùc hieäu Nhö Lai. Nhö Lai laø con maét cuûa theá gian, laø trí tueä cuûa theá gian, laø phaùp cuûa theá gian, laø Phaïm cuûa theá gian, laø Phaùp luaân cuûa theá gian, laø Cam loà cuûa theá gian, laø Phaùp chuû cuûa theá gian vaäy. “Naøy Baø-taát-tra, neáu trong doøng Saùt-lî coù ngöôøi thaønh tín Phaät, laø Nhö Lai, Chí Chaân, Ñaúng Chaùnh Giaùc, möôøi hieäu ñaày ñuû. “Thaønh tín Phaùp, tin phaùp cuûa Nhö Lai, laø thanh tònh vi dieäu, coù theå tu haønh ngay hieän taïi, ñöôïc noùi ra khoâng haïn cuoäc thôøi tieát, laø phaùp ñöa ñeán Nieát-baøn, duy ngöôøi trí môùi thaáu roõ, chaúng phaûi keû phaøm phu ngu si thaáu roõ ñöôïc8. “Thaønh tín Taêng, taùnh thieän chaát tröïc, ñaïo quaû thaønh töïu, quyeán thuoäc thaønh töïu, laø ñeä töû chaân chính cuûa Phaät, thaønh töïu phaùp vaø tuøy phaùp9. Noùi laø chuùng, ñoù laø noùi chuùng thaønh töïu giôùi, chuùng thaønh töïu ñònh, chuùng thaønh töïu tueä, chuùng giaûi thoaùt, chuùng giaûi thoaùt tri kieán. Ñoù laø chuùng Tu-ñaø-hoaøn höôùng, Tu-ñaø-hoaøn quaû; chuùng Tö-ñaø-haøm höôùng, Tö-ñaø-haøm quaû; chuùng A-na-haøm höôùng, A-na-haøm quaû; chuùng A-la-haùn höôùng; chuùng A-la-haùn quaû. Goàm boán ñoâi taùm baäc. Ñoù laø chuùng ñeä töû cuûa Nhö Lai, raát ñaùng kính, ñaùng toân troïng, laøm ruoäng phöôùc cuûa theá gian; xöùngï ñaùng laõnh thoï söï cuùng döôøng ngöôøi10.

6. Paøli, sñd.: samaòaø sakyaputtiyaømhaø: Chuùng toâi laø Sa-moân, con trai nhaø hoï Sakya. 7. Ngaõ thò Baø-la-moân chuûng , TNM: … Sa-moân chuûng .
D.27, sñd.: bhagavatomhi putto oraso mukhato jaøto dhammajaøto dhammanimitto dhammadaøyaødo’ ti: “Toâi laø con ñích thöïc cuûa Theá Toân, sinh ra töø mieäng, ñöôïc sinh bôûi phaùp, hoùa sinh bôûi phaùp, thöøa töï cuûa phaùp”. 8. Tham chieáu Paøli, veà phaåm tính cuûa Phaùp (coâng thöùc): svaøkkhaøto bhagavataø dhammo sandiæhiko akaøliko ehipassiko opanayiko paccattaö veditabbo vióóuõhì ti: Phaùp ñöôïc Theá Toân kheùo giaûng thuyeát, ñöôïc thaáy (keát quaû thieát thöïc) trong hieän taïi, vöôït ngoaøi thôøi gian, ñeán ñeå maø thaáy, höôùng thöôïng, ñöôïc chöùng nghieäm baèng noäi taâm bôûi keû trí. 9. Phaùp phaùp thaønh töïu ; Paøli: dhammaønudhamma-paæipanna, thöïc haønh phaùp vaø caùc lieân heä ñeán phaùp. 10. Tham chieáu Paøli, veà caùc phaåm tính cuûa Taêng: suppaæipanno bhagavato saøvaka- saígho ujuppaæipanno bhagavato saøvakasaígho óaøyapaæipanno bhagavato

173 KINH TIỂU DUYÊN – TRƯỜNG A HÀM I “Thaønh tín Giôùi, laø giôùi luaät Thaùnh hieàn ñaày ñuû, khoâng khuyeát laäu, khoâng tì veát, cuõng khoâng dính nhô, ñöôïc ngöôøi trí ngôïi khen, ñaày ñuû ñöùc tính toát laønh vaø vaéng laëng thì naøy Baø-taát-tra, ngöôøi doøng Baø-la- moân, Cö só, Thuû-ñaø-la cuõng coù theå nhö theá. Thaønh tín Phaät, tin Phaùp, tin Taêng vaø tin Thaùnh giôùi thaønh töïu. “Naøy Baø-taát-tra, trong doøng Saùt-lî cuõng coù ngöôøi cuùng döôøng, cung kính, leã baùi A-la-haùn. Doøng Baø-la-moân, Cö só, Thuû-ñaø-la cuõng ñeàu coù ngöôøi cuùng döôøng, cung kính, leã baùi A-la-haùn nhö theá. ‘Naøy Baø-taát-tra, nay thaân toäc Ta, doøng hoï Thích, cuõng toân phuïng vua Ba-tö-naëc11, toân thôø leã kính. Vua Ba-tö-naëc cuõng laïi ñeán cuùng döôøng, kính leã Ta. Vua khoâng nghó raèng: ‘Vì Sa-moân Cuø-ñaøm sinh töø doøng haøo quyù coøn ta sinh doøng haï tieän. Sa-moân Cuø-ñaøm sinh trong nhaø ñaïi taøi phuù, ñaïi oai ñöùc coøn ta sinh nhaø haï cuøng bæ laäu ty tieän. Cho neân ta phaûi ñeán cuùng döôøng Nhö Lai.’ Nhöng Ba-tö-naëc caên cöù treân phaùp, quaùn saùt phaùp, bieát roõ chaân nguïy, cho neân môùi sanh loøng tònh tín ñeán kính leã cuùng döôøng Nhö Lai. “Naøy Baø-taát-tra, nay Ta seõ vì ngöôi noùi roõ nhaân duyeân cuûa boán chuûng taùnh aáy. “Trôøi ñaát thuûy chung, khi kieáp taän baêng hoaïi, chuùng sanh meänh chung ñeàu sanh leân coõi trôøi Quang aâm12. Töï nhieân hoùa sanh, aên baèng tö nieäm löïc, mình phaùt aùnh saùng vaø coù thaàn tuùc bay trong hö khoâng13. “Veà sau, coõi ñaát naøy thaûy bieán thaønh nöôùc truøm ngaäp taát caû. Vaøo luùc aáy khoâng coù maët trôøi, maët traêng, caùc sao, cuõng khoâng coù keå ngaøy

saøvakasaígho saømìcippaæipanno saøvakasaígho yadidaö cattaøri purisayugaøni aææha purisapauggalaø esa bhagavato saøvakasaígho aøhuneyyo paøhuneyyo dakkhiòeyyo aójalikaraòìyo anuttaraö puóókkhettaö lokassaø ti: Taêng laø ñeä töû cuûa Theá Toân laø nhöõng ngöôøi thöïc haønh moät caùch troïn veïn, chaùnh tröïc, ñuùng höôùng, hoø a kænh. Ñoù laø boán ñoâi goàm taùm nhaân caùch. Laø nhöõng vò ñaùn g ñöôïc cuùùn g döôøn g, ñaù ng ñöôïc cung phuï ng, kính leã, toân troïng; laø ruoäng phöôùc treân heát cuûa theá gian. 11. Ba-tö-naëc ; Paøli: Pasenadi, vua nöôùc Kosala (Caâu-taùt-la). Kapilavatthu laø moät nöôùc chö haàu cuûa Kosala. 12. Quang aâ m thieân ; Paøli: AØbhassara, Skt.: AØb haøsvara, aâm laø A-ba-hoäi , cuõng thöôøng dòch laø Cöïc quang thieân . 13. Tham chieáu Paøli, D. 27 (Deva Dig. iii, tr.66): manomayaø pìtibhakkhaø sayaöpabhaø antalikkhacaraø, ñöôïc sanh bôûi yù, aên baèng hyû, töï mình phaùt aùnh saùng, phi haønh trong hö khoâng.

ñeâm, naêm, thaùng, soá tuoåi. Duy coù moät vuøng toái taêm bao la. Sau daàn daàn bieån nöôùc ñoù laïi bieán thaønh coõi ñaát. Caùc vò trôøi Quang aâm ñeán luùc heát phöôùc, meänh chung, sinh xuoáng nôi naøy. Tuy sinh xuoáng ñoù, song vaãn aên baèng tö nieäm, coøn coù thaàn tuùc bay ñi, thaân coøn toûa saùng. Chuùng soáng nhö theá moät thôøi gian laâu vaø ai cuõng goïi nhau laø ‘chuùng sanh, chuùng sanh.’ “Veà sau nöõa, töø trong coõi ñaát naøy coù suoái ngoït chaûy ra gioáng nhö ñöôøng maät14. Chuùng khi môùi ñeán, thieân taùnh coøn khinh thaùo giaûn dò15, thaáy vaäy nghó thaàm: ‘Ñoù laø vaät gì ta haõy neám thöû?’ Lieàn nhuùng ngoùn tay vaøo suoái ñeå neám thöû, neám tôùi ba laàn, caûm thaáy ngon, chuùng môùi laáy tay buïm aên

khoâng chuùt e ngaïi vaø cöù meâ say aên nhö theá chaúng bieát nhaøm. Caùc chuùng sanh khaùc nhìn thaáy baét chöôùc laøm theo, neám ñeán ba laàn, caûm thaáy ngon roài cuõng tieáp tuïc aên maõi, do ñoù, thaân hoï trôû neân thoâ keäch, da thòt cöùng raén, maát caû maøu saéc ñeïp ñeõ nhaø trôøi, thaàn tuùc khoâng coøn, phaûi ñi treân ñaát, aùnh saùng nôi thaân cuõng maát, caû trôøi ñaát toái taêm. “Naøy Baø-taát-tra, neân bieát phaùp thöôøng cuûa trôøi ñaát, sau thôøi gian toái taêm thì coù thieân töôïng: maët trôøi, traêng, sao, xuaát hieän ôû khoâng trung, roài töø ñoù baét ñaàu coù ngaøy ñeâm, toái saùng, naêm thaùng, soá tuoåi16. Chuùng sanh luùc naøy chæ soáng nhôø aên vò ñaát maø soáng laâu trong theá gian. Ngöôøi naøo ham aên nhieàu thì nhan saéc thoâ xaáu, ngöôøi naøo aên ít thì nhan saéc coøn töôi nhuaän, do ñoù môùi baét ñaàu coù söï toát xaáu, ñoan chính. Ngöôøi ñoan chính thì sinh taâm kieâu maïn khinh ngöôøi xaáu xí. Ngöôøi xaáu xí thì sinh taâm taät ñoá gheùt ngöôøi ñoan chính. Chuùng sanh do ñoù thuø nghòch vôùi nhau. “Baáy giôø suoái ngoït töï nhieân caïn khoâ. Veà sau, coõi ñaát töï nhieân laïi sinh ra chaát beùo cuûa ñaát17 coù ñuû muøi vò thôm tho aên ñöôïc. Chuùng sanh laïi laáy ñaát aáy maø aên, soáng laâu trong theá gian. Ngöôøi naøo ham aên nhieàu

14. Haùn: toâ maät , vaùng söõa vaø maät ong. Baûn Paøli sñd.: (Deva Dig iii, tr.67): …seyyathaøpi naøma payaso takkassa nibbaøyamaønassa upari sanaønakaö hoti… seyyathaøpi naøma sampannaö vaø sappi sampannaö vaø navanìtaö… seyyathaøpi naø ma khuddamadhuö aneôakaö: nhö boït noåi leân treân maët chaùo söõa noùng ñang nguoäi daàn… nhö ñeà hoà hay thuaàn tuùy nhö toâ… nhö maät ong thuaàn tònh (Tröôøng II, tr.396). 15. Paøli: aóóataro satto lolajaøtiko, moät chuùng sanh noï coù tính tham. 16. Haùn: nhaät nguyeät tueá soá . 17. Haùn: ñòa phì ; No.10 (Ñaïi I, tr.218c): ñòa bính , baùnh baèng ñaát; Paøli: bhuømipappataka, loaïi thöïc phaåm laøm töø söõa vaø côm; Tröôøng II, tr. 397: naám ñaát.

175 KINH TIỂU DUYÊN – TRƯỜNG A HÀM I thì nhan saéc mau xaáu, ngöôøi naøo aên ít thì nhan saéc coøn töôi nhuaän; ngöôøi ñeïp ñeõ sinh taâm kieâu maïn khinh ngöôøi xaáu xí; ngöôøi xaáu xí sinh taâm taät ñoá gheùt ngöôøi ñeïp ñeõ. Chuùng sanh vì theá cuøng nhau tranh tuïng maõi. Roài thì, chaát beùo cuûa ñaát khoâng coøn sinh nhö tröôùc. Veà sau, ñaát naøy laïi sinh thöù chaát beùo cuûa ñaát daøy maø thoâ, tuy cuõng thôm ngon aên ñöôïc nhöng khoâng baèng tröôùc. Chuùng sanh baáy giôø laïi laáy ñaát naøy aên maø soáng laâu ôû theá gian. Ngöôøi ham aên nhieàu thì nhan saéc mau xaáu, ngöôøi aên ít thì nhan saéc coøn töôi nhuaän. Ngöôøi ñoan chính, keû xaáu xí cöù thò phi nhau roài sinh ñieàu tranh tuïng maõi. Töø ñoù chaát ñaát toát khoâng sinh laïi nöõa. Veà sau, ñaát naøy laïi sinh ra thöù luùa töï nhieân khoâng coù traáu18, saéc vò ñaày ñuû, thôm tho aên ñöôïc, chuùng sanh laïi laáy luùa gaïo aên, soáng laâu ôû theá gian; con trai con gaùi nhìn nhau, daàn daàn moùng taâm tình duïc, môùi tìm gaàn guõi nhau. Nhöng chuùng sanh khaùc thaáy theá noùi: ‘Ngöôi laøm quaáy, ngöôi laøm quaáy’ vaø keû laøm quaáy bò taån xuaát khoûi nhoùm ngöôøi, sau ba thaùng môùi cho trôû laïi. “Naøy Baø-taát-tra, nhöõng ñieàu tröôùc kia ngöôøi ta cho laø quaáy, thì baây giôø ngöôøi ta cho laø phaûi. Roài chuùng sanh kia taäp quen vôùi phi phaùp, maëc tình buoâng thaû theo tình duïc, khoâng keå gì thôøi tieát. Roài vì söï hoå

theïn môùi taïo laäp phoøng xaù vaø töø ñoù theá gian khôûi ñaàu coù phoøng xaù. Ñuøa quen vôùi ñieàu quaáy, daâm duïc ngaøy caøng taêng leân, môùi coù baøo thai sinh ra töø baát tònh vaø theá gian môùi baét ñaàu coù baøo thai vaäy. “Chuùng sanh luùc aáy aên loaïi luùa gaïo töï nhieân; laáy xong noù laïi sinh ra, voâ cuøng voâ taän. Sau trong chuùng sanh ñoù coù keû löôøi nhaùc thaàm nghó raèng: ‘Cöù saùng aên saùng laáy, chieàu aên chieàu laáy thì nhoïc nhaèn. Chi baèng laáy luoân caát ñuû aên moät ngaøy.’ Noù lieàn laáy caát ñeå aên ñuû moät ngaøy. Sau ñoù coù baïn goïi noù ñi laáy luùa, noù ñaùp: ‘Toâi ñaõ laáy ñuû ñeå aên moät ngaøy roài. Baïn muoán laáy thì cöù tuøy yù.’ Ngöôøi aáy beøn suy nghó: ‘Anh naøy khoân ngoan, chöùa löông thöïc tröôùc. Ta nay cuõng muoán tích tröõ löông thöïc ñuû cho ba ngaøy.’ Noù beøn tröõ löông thöïc dö cho ba ngaøy. Khi coù chuùng sanh khaùc ñeán ruû ñi laáy gaïo, noù ñaùp: ‘Ta ñaõ caát tröôùùc ñuû aên ba ngaøy roài. Ngöôi muoán laáy cöù töï yù ñi maø laáy maáy tuøy yù.’ Ngöôøi ñoù laïi nghó raèng: ‘Gaõ kia khoân ngoan, ñaõ bieát caát löông thöïc tröôùc ñuû aên ba ngaøy. Vaäy ta haõy baét chöôùc noù, caát ñuû naêm ngaøy.’ Noù ñi laáy caát aên ñuû naêm ngaøy. “Chuùng sanh sau khi caïnh tranh nhau tích tröõ, thoùc luùa trôû neân

18. Töï nhieân canh meã, voâ höõu khang khoaùi ; No. 10 (Ñaïi I, tr.218c): laâm ñaèng , daây leo röøng; Paøli: badaølataø, moät loaïi daây leo.

hoang daïi, baét ñaàu coù voû traáu. Caét roài khoâng töï nhieân sinh laïi nhö tröôùc nöõa. Chuùng sanh thaáy theá trong loøng khoâng vui, môùi coù söï öu lo suy nghó: ‘Ta luùc ñaàu môùi sinh ra, chæ soáng baèng tö nieäm, thaân ta coù aùnh saùng vaø thaàn tuùc bay ñi. Sau ñoù ñaát naøy tuoân ra suoái ngoït, chaûy ra gioáng nhö ñöôøng maät thôm ngon aên ñöôïc. Chuùng ta cuøng aên, tieáp tuïc aên maõi. Ai aên nhieàu thì nhan saéc thoâ xaáu, ngöôøi aên ít thì saéc coøn töôi nhuaän. Do thöùc aên naøy maø nhan saéc chuùng ta trôû neân khaùc nhau. Chuùng ta do vaäy ai naáy oâm loøng thò phi, ganh gheùt laãn nhau. Baáy giôø suoái ngoït töï nhieân caïn khoâ. Veà sau, coõi ñaát töï nhieân laïi sinh ra chaát beùo cuûa ñaát19 coù muøi vò thôm tho aên ñöôïc. Chuùng ta laïi laáy ñaát aáy maø aên. Ai aên nhieàu thì nhan saéc thoâ xaáu, ngöôøi aên ít thì saéc coøn töôi nhuaän. Chuùng ta do vaäy ai naáy oâm loøng thò phi, ganh gheùt laãn nhau. Roài thì, chaát beùo cuûa ñaát khoâng coøn sinh nhö tröôùc maø laïi sinh thöù chaát thoâ keäch, tuy cuõng thôm ngon aên ñöôïc. Chuùng ta laïi laáy maø aên. Ai aên nhieàu thì nhan saéc thoâ xaáu, ngöôøi aên ít thì saéc coøn töôi vui. Chuùng sanh do vaäy ai naáy oâm loøng thò phi, ganh gheùt laãn nhau. Roài thì, chaát beùo cuûa ñaát khoâng coøn sinh nhö tröôùc, maø laïi sinh ra thöù luùa töï nhieân khoâng coù traáu. Chuùng ta laïi laáy maø aên ñeå soáng laâu ôû ñôøi. Roài nhöõng keû bieáng nhaùc tranh nhau tích tröõ, neân luùa gaïo trôû neân hoang daïi, baét ñaàu coù voû traáu, caét roài khoâng sinh laïi. Baây giôø phaûi laøm sao ñaây?’ “Roài chuùng baûo nhau: ‘Chuùng ta haõy phaân chia ñaát vaø caém moác.’ Chuùng chia ñaát vaø caém moác. “Naøy Baø-taát-tra, do nhaân duyeân aáy môùi phaùt sinh danh töø ruoäng ñaát. “Baáy giôø chuùng sanh ñoù chia caét ruoäng ñaát, ai laäp bôø coõi naáy, neân daàn daàn sinh ra taâm leùn luùt troäm caép thoùc luùa cuûa nhau. Nhöõng chuùng sanh khaùc troâng thaáy baûo: ‘Ngöôi laøm quaáy, ngöôi laøm quaáy.

Ngöôi ñaõ coù ruoäng ñaát maø coøn laáy troäm cuûa ngöôøi ta. Töø nay veà sau khoâng ñöôïc laøm theá nöõa.' Nhöng chuùng sanh kia vaãn laáy caép maõi. Caùc chuùng sanh khaùc laïi ñaõ quôû traùch, nhöng noù khoâng thoâi, beøn laáy tay ñaùnh vaø toá caùo vôùi moïi ngöôøi raèng: 'Ngöôøi naøy ñaõ coù ruoäng luùa maø coøn laáy troäm cuûa ngöôøi khaùc.' Gaõ naøy laïi baûo: 'Ngöôøi naøy ñaùnh toâi.' Moïi ngöôøi thaáy hai beân caõi nhau maõi, thì öu saàu khoâng vui, noùi nhau moät caùch aùo naõo: 'Chuùng sanh ñi daàn ñeán choã aùc, neân theá gian môùi coù xaûy ra söï baát thieän ñoù. Ñieàu xaáu aùc, baát tònh ñoù chính laø nguyeân nhaân cuûa sanh, giaø, ñau, cheát vaø phieàn naõo khoå baùo trong ba ñöôøng aùc. Bôûi coù ruoäng ñaát rieâng

19. Haùn: xem cht. 17.

177 KINH TIỂU DUYÊN – TRƯỜNG A HÀM I neân môùi sinh kieän caùo, vaäy toát hôn chuùng ta neân laäp leân moät ngöôøi laøm chuû ñeå xöû trò. Heã ai ñaùng baûo hoä thì baûo hoä, ai ñaùng khieån traùch thì khieån traùch. Moãi ngöôøi chuùng ta ñeàu giaûm phaàn gaïo ñeå cung caáp cho ngöôøi aáy ñeå lo xeùt xöû kieän caùo.' Hoï môùi löïa trong ñaùm toân leân moät ngöôøi coù hình voùc to lôùn, nhan maïo ñoan chaùnh, coù oai ñöùc vaø baûo raèng: 'Ngöôi nay haõy vì boïn ta maø leân laøm oâng chuû bình ñaúng20. Heã thaáy ai ñaùng baûo hoä thì baûo hoä, ai ñaùng khieån traùch thì khieån traùch, ai ñaùng ñuoåi thì ñuoåi. Boïn ta seõ goùp gaïo cung caáp cho.' "Ngöôøi kia nhaän lôøi leân laøm chuû, troâng coi xöû ñoaùn kieän caùo. Moïi ngöôøi cuøng goùp gaïo cung caáp. "Ngöôøi kia thöôøng laáy lôøi hay ñeïp uûy laïo moïi ngöôøi vaø moïi ngöôøi ñeàu hoan hyû toân xöng raèng: 'Laønh thay Ñaïi vöông! Laønh thay Ñaïi vöông!' Töø ñoù theá gian môùi baét ñaàu coù danh töø vua21. Laáy chaùnh phaùp trò daân, neân goïi laø Saùt-lî22 vaø theá gian baét ñaàu coù teân "Saùt-lî". "Thôøi gian sau trong chuùng ñoäc nhaát coù moät ngöôøi suy nghó nhö vaày: 'Nhaø laø ñaïi hoaïn, nhaø laø gai ñoäc, ta thaø boû nhaø ñi ôû rieâng treân röøng nuùi ñeå nhaøn tònh tu haønh thì hôn.' Ngöôøi aáy lieàn boû nhaø vaøo röøng, traàm laëng tö duy, ñeán giôø aên thì mang bình baùt vaøo laøng khaát thöïc. Moïi ngöôøi troâng thaáy ñeàu vui veû cuùng döôøng, taùn thaùn: 'Laønh thay, ngöôøi naøy coù theå boû nhaø leân ôû nuùi, traàm laëng tu ñaïo, xa lìa moïi ñieàu xaáu aùc.' Töø ñoù trong theá gian môùi baét ñaàu coù teân Baø-la-moân23. "Nhöng trong ñaùm Baø-la-moân coù keû khoâng öa ôû choã nhaøn tònh toïa thieàn tö duy, maø chæ öa vaøo nhaân gian chuyeân ngheà tuïng ñoïc vaø töï noùi: "Ta laø ngöôøi khoâng toïa thieàn". Ngöôøi ñôøi nhaân ñoù goïi laø "Baát thieàn Baø-la-

20. Haùn: bình ñaúng chuû ; Paøli: mahaøsammato, ngöôøi ñöôïc baàu leân töø ñaïi chuùng; do ñoäng töø sammannati, ñoàng yù. Coù leõ baûn Haùn coi phaùt xuaát töø hình dung töø sama: ñoàng ñaúng. 21. Haùn: vöông . Tham chieáu Paøli, D. 19 (Deva Dig iii, tr.73; Tröôøng II, tr.407): dhammena pare raójetìti raøjaø raøjaø, "baèng phaùp, laøm ngöôøi khaùc haøi loøng, ñoù goïi laø vua – raøja. Coù goác ñoäng töø rajenti, laøm haøi loøng. 22. Haùn: Saùt-lî . Tham chieáu Paøli, sñd.: khettaønaö adhipati … khattiyo khattiyo, oâ ng chuû cuû a caùc ruoän g ñaá t ñöôïc ngöôøi ta goïi:

Khaatiyo! Khattiyo! (Saùt-lî hay Saù t-ñeá-lî). 23. Paøli: paøpake akusale dhamme vaøhentì ti… braøhmaòaø braøhmaòaø: do loaïi boû caùc phaùp aùc, baát thieän maø ñöôïc goïi Braøhmaòaø! Braøhmaòaø. ÔÛ ñaây, töø braøhmana coù goác töø ñoäng töø vaøhenti (Skt.: Bfh, vöøa coù nghóa laøm taêng tröôûng, vöøa coù nghóa loaïi tröø): loaïi boû.

moân" vaø cuõng vì hay ñi vaøo nhaân gian neân laïi coù teân laø "Nhaân gian 24

Baø-la-moân". Baét ñaàu töø ñoù trong theá gian coù doøng Baø-la-moân hieän ra. "Laïi trong ñaùm chuùng sanh kia, coù ngöôøi öa kinh doanh söï nghieäp, chaát chöùa taøi baûo, nhaân ñoù ngöôøi ta keâu haïng naøy laø haïng Cö só. Trong ñaùm chuùng sanh kia coù ngöôøi coù nhieàu cô xaûo kieán taïo, neân theá gian môùi coù theâm moät haïng nöõa goïi laø Thuû-ñaø-la coâng xaûo. "Naøy Baø-taát-tra! Nay theá gian coù ñuû teân boán chuûng taùnh vaø theâm haïng thöù naêm laø chuùng Sa-moân. Nhö theá laø vì coù khi trong chuùng Saùt-lî, coù ngöôøi töï thaáy nhaøm chaùn phaùp cuûa mình, beøn caét boû raâu toùc, maëc phaùp y tu ñaïo. Do ñoù, teân Sa-moân baét ñaàu coù töø ñoù. Trong chuùng Baø-la- moân, Cö só, Thuû-ñaø-la, coù khi coù ngöôøi töï thaáy nhaøm chaùn phaùp cuûa mình, beøn caét boû raâu toùc, maëc phaùp y tu ñaïo. Do ñoù, teân Sa-moân baét ñaàu coù töø ñoù. "Naøy Baø-taát-tra! Ngöôøi doøng Saùt-lî maø thaân laøm baát thieän, mieäng noùi baát thieän, yù nghó baát thieän, khi thaân hoaïi maïng chung phaûi thoï aùc baùo. Doøng ngöôøi Baø-la-moân, doøng Cö só, doøng Thuû-ñaø-la maø thaân laøm baát thieän, mieäng noùi baát thieän, yù nghó baát thieän, khi thaân hoaïi meänh chung hoï cuõng phaûi thoï aùc baùo nhö theá. "Naøy Baø-taát-tra! Neáu ngöôøi doøng Saùt-lî maø thaân laøm laønh, mieäng noùi laønh, yù nghó laønh, khi thaân hoaïi meänh chung ñöôïc höôûng thieän baùo, thì ngöôøi doøng Baø-la-moân, doøng Cö só, doøng Thuû-ñaø-la maø thaân laøm laønh, mieäng noùi laønh, yù nghó laønh, khi thaân hoaïi meänh chungï cuõng ñöôïc höôûng thieän baùo nhö theá. "Naøy Baø-taát-tra! Neáu ngöôøi doøng Saùt-lî maø laøm caû hai ñieàu thieän aùc veà nôi thaân, mieäng, yù, khi thaân hoaïi meänh chung phaûi gaët laáy quaû baùo vöøa khoå vöøa vui, thì ngöôøi doøng Baø-la-moân, doøng Cö só, doøng Thuû- ñaø-la maø laøm caû hai ñieàu thieän aùc veà nôi thaân, mieäng, yù, ñeán khi thaân hoaïi meänh chung, cuõng phaûi thoï laáy quaû baùo vöøa khoå vöøa vui nhö theá. "Naøy Baø-taát-tra! Trong doøng Saùt-lî coù keû caét toùc caïo raâu, maëc y tu ñaïo, tu baûy phaùp giaùc yùù, khoâng bao laâu laø ñöôïc thaønh ñaïo. Vì sao? Con nhaø toäc taùnh aáy maëc phaùp y xuaát gia, tu caùc phaïm haïnh cao thöôïng, thì chính ngay trong hieän taïi töï thaân taùc chöùng, sanh töû ñaõ döùt, phaïm haïnh ñaõ vöõng, ñieàu caàn laøm ñaõ laøm xong, khoâng coøn taùi sanh. Trong doøng Baø-la-moân, doøng Cö só, doøng Thuû-ñaø-la maø coù keû caét boû raâu toùc,

24. Baát thieàn ; Paøli: ajjhaøyaka, ngöôøi tuïng ñoïc, chæ Baø-la-moân thoâng hieåu kinh vaên Veä-ñaø. ÔÛ ñaây noù ñöôïc coi coù goác ñoäng töø jhaøyati: thieàn tònh hay tö duy.

179 KINH TIỂU DUYÊN – TRƯỜNG A HÀM I maëc phaùp y tu ñaïo, tu baûy phaùp giaùc yù, khoâng laâu cuõng seõ ñöôïc thaønh ñaïo nhö theá. Vì sao? Con nhaø toäc taùnh

aáy xuaát gia, maëc phaùp y, tu caùc phaïm haïnh voâ thöôïng, chính ngay trong hieän taïi töï thaân taùc chöùng, sanh töû ñaõ döùt, phaïm haïnh ñaõ vöõng, ñieàu caàn laøm ñaõ laøm xong, khoâng coøn taùi sanh. “Naøy Baø-taát-tra! Caû boán chuûng taùnh ñoù, ñeàu coù theå xuaát sinh baäc La-haùn thaønh töïu vieân maõn trí minh vaø ñöùc haïnh, laø baäc ñöùng nhaát ôû trong naêm chuûng taùnh aáy. “Naøy Baø-taát-tra! Phaïm thieân coù baøi keä raèng: Trong ñôøi25, Saùt-lî nhaát. Boû chuûng taùnh xuaát gia, Thaønh baäc ñuû Minh Haïnh, Baäc nhaát trong theá gian. “Naøy Baø-taát-tra! Phaïm thieân noùi nhö theá laø ñuùng chôù khoâng phaûi khoâng ñuùng, kheùo thoï26 chöù khoâng phaûi khoâng kheùo thoï. Luùc ñoù Ta lieàn aán khaû lôøi noùi aáy cuûa Phaïm thieân. Vì nay Ta, laø Nhö Lai, Chí Chaân, cuõng noùi nghóa nhö theá ñoù: Trong ñôøi, Saùt-lî nhaát. Boû chuûng taùnh xuaát gia, Thaønh Baäc Minh Haïnh ñuû, Baäc nhaát trong theá gian. Baáy giôø, sau khi nghe Ñöùc Theá Toân noùi phaùp, Baø-taát-tra, Baø-la- ñoïa lieàn ñöôïc taâm giaûi thoaùt voâ laäu. Nghe nhöõng ñieàu Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh.

25. Haùn: sanh trung , chæ nguoàn goác huyeát thoáng; Paøli: khattiyo seæææho janetasmiö, veà maët huyeát thoáng; khattiya: öu vieät. 26. Haùn: thieän thoï ; Paøli: sugìta (ñöôïc haùt raát hay), coù leõ trong baûn Haùn ñoïc laø sugahitaø (naém giöõ kyõ).

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.